

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-421/23 - 1

Lieta C-421/23

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 10. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Cour d'appel de Liège (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 25. maijs

Prasītājs:

Prokuratūra

Civilprasītājs:

Office National de Sécurité Sociale (ONSS)

Apsūdzētais:

EX

[..]

Cour d'appel de Liège

Spridums,

ko pasludinājusi SESTĀ Krimināllietu palāta,

PIEDALOTIES:

PROKURATŪRAI

UN

ONSS [Office national de la sécurité sociale, Beļģija] [..],

– civilprasītājs un persona, kas brīvprātīgi iestājusies lietā,

[..]

PRET:

[**EX**], Portugāles pilsoni [..], kuram nav zināmas adreses Beļģijā un kurš dzīvoja [..] Barselosā [*Barcelos*] (PORTUGĀLE), paziņojis, ka viņš pašlaik dzīvo [..] 4490 *POVOA DE VARZIM* (PORTUGĀLE),

– apsūdzētais

piedalās un viņam palīdz LAMBERT Steve, advokāts BRISELĒ,

apsūdzībā par to, ka:

[..]

A. [..]. [Apsūdzība, kas nav minēta apelācijas sūdzībā]

B. [..]. [Apsūdzība, kas nav minēta apelācijas sūdzībā]

C. Sociālā nodrošinājuma iemaksu nemaksāšana pēc atteikuma iesniegt deklarāciju

Darba devēja vai pilnvarotā pārstāvja statusā:

[..]

Ir samaksājis mazāk iemaksu, nekā tam ir jāmaksā, vai nav veicis iemaksas pēc deklarācijas neiesniegšanas vai atteikuma iesniegt deklarāciju vai sniegt 2. punktā norādīto informāciju vai pēc 232. un 235. pantā minētajām darbībām.

Laikā no 2012. gada 31. janvāra līdz 2018. gada 31. janvārim darba devēja vai pilnvarotā pārstāvja statusā nav veiktas iemaksas par desmitā un vienpadsmitā apsūdzētā Beļģijas teritorijā faktiski nodarbinātā personāla nodarbināšanu, proti, par 640 darbiniekiem, kuri tika krāpnieciski norīkoti no Portugāles uz Beļģiju.

[..]

D. [..]. [Apsūdzība, kas nav minēta apelācijas sūdzībā]

E. Krāpšana sociālo krimināltiesību jomā

[..]

Šajā gadījumā [..]

[..]

– ir izmantotas viltotas norīkojuma veidlapas un viltoti norīkojuma līgumi, lai veiktu krāpniecisku darbinieku norīkošanu no sabiedrībām, tādējādi radot iespaidu par darbinieku likumīgu norīkošanu, un viltoti rēķini, lai slēptu norīkošanas krāpniecisko raksturu;

[..]

F. [..] [Apsūdzība, kas nav minēta apelācijas sūdzībā]

G. [..] [Apsūdzība, kas nav minēta apelācijas sūdzībā]

H. Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (saistītas prasības)

[..]

Kriminālkodeksa 42. panta 3. punktā minēto priekšmetu pārveidošana vai pārsūtīšana ar mērķi slēpt vai maskēt to nelikumīgo izcelsmi vai palīdzēt jebkurai personai, kas iesaistīta noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, no kura šie priekšmeti cēlušies, izvairīties no savas rīcības tiesiskajām sekām.

Kriminālkodeksa 42. panta 3. punktā minēto priekšmetu veida, izcelsmes, atrašanās vietas, izvietojuma, pārvietošanas vai īpašumtiesību slēpšana vai maskēšana, lai gan to izcelsme bija zināma vai tai bija jābūt zināmai.

*****

Ņemot vērā **2021. gada 10. novembra** spriedumu (kārtas Nr.989), ko pasludinājusi *tribunal de première instance de NAMUR* (NAMĪRAS pirmās instances tiesa), NAMĪRAS nodaļa, kura:

PAR KRIMINĀLPĀRKĀPUMA ASPEKTIEM:

NORĀDA uz apsūdzībām A, B, C, D.1, D.2, D.3, E, F, G.1 un H, kā formulēts;

PIESPRIEŽ apsūdzētajam:

– **brīvības atņemšanu uz 4 GADIEM** un **naudas sodu 100 000 EUR x 6** apmērā, kas tādējādi sasniedz **600 000 EUR** vai 3 mēnešu papildu brīvības atņemšanas; **nosacīti uz 5 gadiem** par pusi no brīvības atņemšanas soda un pusi no naudas soda;

– [..] [Papildu sodi, kam nav nozīmes saistībā ar prejudiciālajiem jautājumiem]

NOLĒMA:

– piespriest 15 461 997,38 EUR **konfiskāciju**

Norāda, ka šī summa tiks piešķirta *ONSS*.

– [...] [Citas konfiskācijas, kam nav nozīmes saistībā ar prejudiciālajiem jautājumiem]

PAR CIVILPĀRKĀPUMA ASPEKTIEM:

[..]

ONSS celtā civilprasība ir pieņemama un pamatota ar provizorisko summu 15 978 913,72 EUR apmērā.

[..]

*****

[..]

PĒC APSPRIEDES:

1. Tiesvedība

Apsūdzētā [EX] apelācijas sūdzība un prokurora apelācijas sūdzība pret šo apsūdzēto ir pieņemamas, jo tās ir iesniegtas likumīgā formā un likumā noteiktajā termiņā.

Apsūdzētais apstrīd vainu C, E un H apsūdzībās, soda apmēru un civiltiesiskos spriedumus.

Savukārt prokuratūra kritizē soda apmēru.

2. Vērtējums

Lietas apstākļi

Pirmā tiesa pilnībā noteica kontekstu.

Tiesai tikai jāatgādina, ka apsūdzētais tiek vainots 650 portugāļu tautības darbinieku nodarbināšanā būvniecības nozarē Apvienotajā Karalistē, izmantojot Beļģijas, Portugāles, Apvienotās Karalistes un Luksemburgas uzņēmumus.

Tā kā tiesa ir izskatījusi tikai iebildumus, kas attiecas uz C (sociālā nodrošinājuma iemaksu nemaksāšana), E (krāpšana sociālo krimināltiesību jomā) un H (nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana) apsūdzībām, tā norāda, ka portugāļu darbinieki laikā no 2011. līdz 2017. gadam, izmantojot viltotus A1 sertifikātus, tika nosūtīti uz Beļģijas teritoriju, lai strādātu Beļģijas būvobjektos.

Pirmā tiesa atzina, ka A1 sertifikāti un norīkojuma līgumi, kas minēti D1 un D2 apsūdzībās, kuras tiesā netika apstrīdētas, ir viltojumi.

Norīkojuma apliecības ir jāpieprasa un jāizsniedz Portugāles sociālās nodrošināšanas iestādēm, lai darbinieki, uz kuriem attiecas apliecības, arī turpmāk būtu pakļauti savas izcelsmes valsts sociālās nodrošināšanas sistēmai.

Turklāt, lai darba devējam būtu tiesības darbinieku uz norīkot uz citu Eiropas Savienības dalībvalsti, tam ir jāveic būtiska darbība valstī, kurā tas ir reģistrēts, un maksimālais norīkojuma ilgums ir 24 mēneši.

Būtība

Apsūdzētā pirmais pamats ir tāds, ka, tiklīdz uzņēmējas dalībvalsts kompetentā iestāde izsaka šaubas par faktu, uz kuru pamata tika izsniegti A1 sertifikāti, pareizību, tās dalībvalsts kompetentajai sociālā nodrošinājuma iestādei, kura ir izsniegusi šīs apliecības, ir jāizvērtē to pamatotība.

Kamēr A1 sertifikāts nav atsaukts vai atzīts par spēkā neesošu, tās dalībvalsts, kurā darba ņēmējs veic darbu, kompetentajai iestādei ir jāņem vērā, ka šim darba ņēmējam jau tiek piemēroti tās dalībvalsts tiesību akti sociālā nodrošinājuma jomā, kurā ir reģistrēts uzņēmums, kas viņu nodarbina, un līdz ar to šī iestāde uz attiecīgo darba ņēmēju nevar attiecināt savas valsts sociālā nodrošinājuma shēmu¹.

Eiropas Savienības Tiesa atgādina, ka no lojālas sadarbības principa izriet, ka jebkurai dalībvalsts iestādei ir rūpīgi jāpārbauda savas sociālā nodrošinājuma shēmas piemērošana. No šī principa turklāt izriet, ka citu dalībvalstu iestādēm ir tiesības sagaidīt, ka attiecīgās dalībvalsts iestāde šo pienākumu pilda².

Līdz ar to dalībvalsts kompetentajai iestādei, kura ir izdevusi A1 sertifikātu, ir pienākums pārskatīt šīs izsniegšanas pamatotību un vajadzības gadījumā šo sertifikātu atsaukt, ja dalībvalsts, kurā darba ņēmējs veic darbu, kompetentā iestāde pauž šaubas par minētā sertifikāta pamatā esošo faktu un tādējādi arī par tajā ietverto norāžu pareizību, it īpaši tādēļ, ka šīs norādes neatbilst Regulas Nr. 1408/71 (tagad Regula Nr. 883/2004) 14. panta 1. punkta a) apakšpunkta prasībām³.

2009. gada 16. septembra Regulas Nr. 987/2009 5. pantā, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, ir noteikts:

1. Dalībvalsts iestādes izsniegtus dokumentus, kas norāda personas stāvokli pamatregulas un īstenošanas regulas piemērošanas vajadzībām, un apstiprinošos

¹ Spriedums, 2017. gada 27. aprīlis, *A-Rosa Flussschiff* (C-620/15, EU:C:2017:309, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

² Pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 3. marts, *Komisija/Malta* (C-12/14, EU:C:2016:135, 37. punkts).

³ Spriedums, 2018. gada 6. februāris, *Altun u.c.* (C-359/16, EU:C:2018:63, 43. punkts).

pierādījumus, uz kuru pamata dokuments ir izsniegts, citas dalībvalsts iestādes atzīst, ja tā dalībvalsts, kas tos izdeva, nav tos atsaukusi vai pasludinājusi par spēkā neesošiem.

2. Ja ir šaubas par dokumenta derīgumu vai to faktu pareizību, uz kuriem dokumentā norādītā informācija balstās, tās dalībvalsts iestāde, kas saņem dokumentu, lūdz izdevējiestādei nepieciešamo skaidrojumu un vajadzības gadījumā šā dokumenta atsaukumu. Izdevējiestāde pārskata dokumenta izsniegšanas pamatojumu un vajadzības gadījumā to atsauc.

Minētajā sertifikātā tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā ir reģistrēts uzņēmums, kas nodarbina attiecīgos darba ņēmējus, apliecina, ka uz šiem darba ņēmējiem joprojām attiecas attiecīgās dalībvalsts sociālā nodrošinājuma shēma. Kā jau tika minēts, saskaņā ar principu, ka darba ņēmējiem ir piemērojams tikai viens sociālā nodrošinājuma režīms, ar šo sertifikātu tiek noteikts, ka citas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma režīms nav piemērojams⁴.

Šajā lietā Portugāles sociālā nodrošinājuma iestādes nav izsniegušas A1 sertifikātu, jo pirmā tiesa ir pierādījusi, ka šie sertifikāti ir viltoti.

Tomēr apsūdzētais apgalvo, ka krāpšanas pazīmju gadījumā, pie kurām ir pieskaitāmi arī gadījumi, kad ir viltoti A1 sertifikāti, kurus nav izsniegusi iestāde, kas ir kompetenta tos izsniegt, dialoga un saskaņošanas procedūrai tomēr ir jānotiek. Tas esot obligāts priekšnosacījums, lai noteiktu, vai ir izpildīti krāpšanas esamības nosacījumi.

Lai izvērtētu šo pamatu, tiesa vispirms atgādina, ka ar Regulu Nr. 987/2009 ir kodificēta Tiesas judikatūra, atzīstot A1 sertifikāta saistošo raksturu un izdevējas iestādes ekskluzīvo kompetenci novērtēt minētā sertifikāta spēkā esamību un skaidri pārņemot minēto procedūru kā līdzekli, lai atrisinātu strīdus gan par dalībvalsts kompetentās iestādes izdoto dokumentu pareizību, gan par attiecīgajam darba ņēmējam piemērojamo tiesību aktu noteikšanu⁵.

Tomēr šādi apsvērumi nedrīkst novest pie tā, ka attiecīgās personas var krāpnieciski vai ļaunprātīgi atsaukties uz Savienības tiesību normām.

Proti, krāpšanas un tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma princips ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas attiecīgajām personām ir jāievēro. Līdz ar to Savienības tiesiskā regulējuma piemērošana nav paplašināma tiktāl, lai ar to

⁴ Spriedumi, 2006. gada 26. janvāris, *Herbosch Kiere* (C-2/05, EU:C:2006:69, 21. punkts), un 2017. gada 27. aprīlis, *A-Rosa Flussschiff* (C-620/15, EU:C:2017:309, 38. punkts).

⁵ Spriedums, 2017. gada 27. aprīlis, *A-Rosa Flussschiff* (C-620/15, EU:C:2017:309, 59. punkts).

tiktu aptverti darījumi, kas tiek veikti tikai tādēļ, lai krāpnieciski vai ļaunprātīgi gūtu labumu no Savienības tiesībās paredzētajām priekšrocībām ⁶.

Turklāt tiesa norāda, ka tieši situācijā, kad pastāv aizdomas par krāpšanu, dialoga un saskaņošanas procedūras īstenošanai pirms uzņemošās dalībvalsts kompetentās iestādes krāpšanu konstatējušas galīgā veidā, ir īpaša nozīme, jo tā izdevējas dalībvalsts un uzņemošās dalībvalsts kompetentajai iestādei ļauj uzsākt dialogu un cieši sadarboties, lai, liekot lietā tām valsts tiesībās piešķirtās izmeklēšanas pilnvaras, pārbaudītu un iegūtu jebkādas faktu vai tiesību elementus, kas varētu kļiedēt vai, tieši pretēji, apstiprināt uzņemošās dalībvalsts kompetentās iestādes paustās bažas par apstākļiem, kas saistīti ar A1 sertifikātu izdošanu, kuri šajā lietā tika uzskatīti par viltotiem ⁷.

Eiropas Savienības Tiesa norāda, ka šī procedūra ir obligāts priekšnosacījums, lai noteiktu, vai ir izpildīti nosacījumi krāpšanas konstatēšanai, un tādējādi – lai veiktu visus lietderīgos pasākumus attiecībā uz aplūkoto A1 sertifikātu spēkā esamību un attiecīgajiem darba ņēmējiem piemērojamiem sociālā nodrošinājuma tiesību aktiem ⁸.

Eiropas Savienības Tiesa, šķiet, uzskata, ka vienas valsts tiesību aktu piemērošanas un dubultas iemaksas principu apdraudējuma risks, kā arī dialoga un samierināšanas procedūras, kuras pamatā ir dalībvalstu kompetento iestāžu lojāla sadarbība, apdraudējuma risks nozīmē, ka dialoga un samierināšanas procedūra ir obligāts priekšnosacījums.

Šajā lietā, lai gan pastāv konkrētas norādes par krāpšanu un pirmā tiesa tās ir konstatējusi un apstiprinājusi, ir arī jānorāda, ka sociālās apdrošināšanas iemaksas Portugāles sociālā nodrošinājuma sistēmā faktiski tika veiktas, neinformējot tiesu par iemesliem, kas pamatoja šādu maksājumu veikšanu, jo gan valsts, gan civilprasītājs ir apgalvojis, ka attiecīgās sabiedrības nekad nav veikušas darbību Portugālē.

Šī informācija, visticamāk, ietekmēs iespējamo konfiskāciju, ko tiesa varētu piespriest, ja izvirzītās apsūdzības tiks atzītas par pamatotām.

Šādos apstākļos tiesa uzskata, ka tai ir jāiesniedz Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāli jautājumi, kas minēti šī sprieduma rezolutīvajā daļā.

AR ŠĀDU PAMATOJUMU:

⁶ Skat. spriedumus, 2007. gada 5. jūlijs, *Kofoed* (C-321/05, EU:C:2007:408, 38. punkts), kā arī 2017. gada 22. novembris, *Cussens* u.c. (C-251/16, EU:C:2017:881, 27. punkts).

⁷ Spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines* (C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 66. punkts).

⁸ Spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines* (C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 71. punkts).

[..]

tiesa,

pirms lietas izlemšanas pēc būtības, nospriež, ka Eiropas Savienības Tiesai ir jāuzdod šādi prejudiciālie jautājumi:

1. Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu ir jāinterpretē tādējādi, ka tā ir piemērojama, ja, pusēm par to neceļot iebildumus, ir konstatēts, ka, pirmkārt, iesniegtie A1 sertifikāti pēc uzņēmējas valsts tiesu iestāžu domām ir viltoti, un, otrkārt, tās pašas uzņēmējas valsts tiesu iestāžu veiktās izmeklēšanas darbības, šķiet, liecina, ka apstrīdētos sertifikātus nav izsniegusi izdevējas valsts kompetentā iestāde pat tad, ja tā ir saņēmusi sociālās apdrošināšanas iemaksas?
2. Ja atbilde ir apstiprinoša, vai dialoga un saskaņošanas procedūra, kas noteikta Regulas Nr. 883/2004 76. panta 6. punktā⁹ (kurā ir pārņemta Regulas Nr. 1408/71 84.a panta 3. punktā paredzētā procedūra), ir obligāts priekšnoteikums, lai noteiktu, vai ir izpildīti krāpšanas esamības nosacījumi?
3. Ja atbildes uz šiem diviem jautājumiem ir apstiprinošas, vai, piemērojot krāpniecības un tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma principu, kas ir vispārējs Savienības tiesību princips, kurš ir jāievēro attiecīgajām personām, tās valsts iestādes, kurā darba ņēmēji ir veikuši savu darbību, var neņemt vērā minētos A1 sertifikātus, pat tad, ja nav izmantota dialoga un saskaņošanas procedūra aizdomu par krāpšanu gadījumā, ja to izvērtēšanai iesniegtie fakti ļauj konstatēt, ka minētie sertifikāti ir izdoti, pamatojoties uz darbībām, ko uzņēmējas valsts tiesu iestāde ir atzinusi par krāpnieciskām no darba devēja puses?

Atliek lēmuma pieņemšanu par prasību pārējā daļā un atliek lietas izskatīšanu *sine die*.

[..]

Tādējādi [..] pasludināts **2023. gada 25. maijā** [..] [Paraksti un amatu nosaukumi].

⁹ [..]. [Piezīme iekavās jautājuma pamatdaļā]